

Kalajoen vesienhoitoryhmä
Ylivieskan kaupunki / Ympäristöpalvelut
PL 70
84101 YLIVIESKA

Varsinais-Suomen ELY-keskus
PL 236
20101 TURKU
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

VIITE: KUULEMINEN SUOMEN MERENHOITOSUUNNITELMAN TOISEN OSAN TARKISTAMISESTA:
SUOMEN MERENHOITOSUUNNITELMAN SEURANTAOHJELMA VUOSILLE 2020-2026

ASIA: KALAJOEN VESIENHOITORYHMÄN LAUSUNTO

Kalajoen vesienhoitoryhmä on Kalajoen vesistöalueen toimijoiden yhteistyöelin, jonka toiminnasta vastaavat alueen kunnat. Pääosa Kalajoen valuma-alueesta sijoittuu Kalajoen, Alavieskan, Sievin, Ylivieskan, Nivalan, Haapajärven ja Reisjärven kuntien muodostamalle alueelle. Vesienhoitoryhmä edistää Kalajoen vesistöalueen vesiensuojelu- ja kunnostustoimenpiteitä lisäämällä toimijoiden välistä vuorovaikutusta ja tiedonsaantia. Kalajoen vesiensuojelutoimenpiteillä vaikutetaan myös sen rannikkoalueen, Perämeren ja Itämeren kuormitukseen.

Tällä lausunnolla vesienhoitoryhmä osallistuu kuulemiseen Suomen merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman toimenpideohjelmiin ja alaohjelmiin, jotka koskettavat Kalajokea ja sen rannikkoaluetta.

VAELLUSKALOJEN SEURANTA

Kalajoen vesienhoitoryhmä on tyytyväinen siihen, että vaellussiian seuranta jatkuu Kalajoessa. Tähänastisen seurannan arvioidaan olevan riittävää vaellussiian osalta ja uudessa seurantaohjelmassa esitetyn seurannan uskotaan olevan riittävää myös jatkossa. Myös nahkiainen on tällä alueella merkittävä saaliskala ja sen seuranta toteutetaan saalis seurannan kautta. Nahkiaista voisi harkita mukaan tuleviin seurantaohjelmiin.

Vaikka meritaimenen osalta Kalajoki ei kuulu mukaan tulevaan seurantaohjelmaan, niin sille ei nähdä vielä tarvettakaan. Kalajoen vesistö on valtaosin keinotekoisesti ja voimakkaasti muutettu eikä meritaimen ainakaan tällä hetkellä viihdy siellä. Meritaimenhavainnot ovat olleet Kalajoessa satunnaisia. Jos meritaimen kuitenkin alkaa lisääntymään nykyistä paremmin Kalajoen vesistöalueella, niin seurannan tarpeellisuutta voidaan arvioida myöhemmin uudestaan tulevissa seurantaohjelmissa. Kalajoen alaosassa oleviin sivujokiin Vääräjokeen ja Siiponjokeen on toteutettu laajoja

virtavesikunnostushankkeita, jotka parantavat meritaimenen lisääntymisedellytyksiä vesistöalueella. Tähän tällä hetkellä lausuttavana olevaan seurantaohjelmaan ei kuitenkaan ole tarpeen lisätä meritaimenen seuranta Kalajoella.

KALAJOEN HIEKKASÄRKÄT

Koska Kalajoen hiekkasärkät on suosittu ranta- ja virkistyskohde kesäisin ja sen merkitys on suuri Kalajoen matkailulle, niin Kalajoen vesienhoitoryhmä oli tyytyväinen siihen, että hiekkasärkät on mukana useassa alaohjelmassa kuten patogeenisten mikrobien seurannassa rannikkovesistä. Rannikkovesien monipuolisella seurannalla voidaan reagoida myös mahdollisiin ylävirrasta tuleviin ongelmiin nopeammin. Tästä hyötyvät ihmisen lisäksi ympäristö mm. rannikon eliöstö, kun huomataan mahdolliset poikkeamat aikaisessa vaiheessa.

Rantojen roskaantumisen määrän ja laadun seurannan osalta vesienhoitoryhmä ihmettelee seurantapisteen vähäisyyttä koko maassa, mutta on tyytyväinen siihen, että juuri Kalajoki ja ilmeisesti Hiekkasärkkien alue on tässä mukana. Tällaisen seurannan tulokset eivät ole aiemmin tulleet missään yhteydessä esille, mutta sitä voisi jatkossa parantaa. Kyse on kuitenkin myös kansalaisten näkökulmasta varsin näkyvästä asiasta ja esim. ympäristöön päätyvistä muoveista käydään jatkuvaa keskustelua.

Makroroskien osalta seurantakäsikirjaan on laitettu jokseenkin epäselvästi, että seurataanko kaikkia indikaattoreita (alatavoitteet ROSKAT1, 2 & 4 ja ROSKAT3 puuttuu) vai valitaanko seurattava indikaattori seurantakohtetypin (ranta/satama) mukaan? Myös roslien luokittelua olisi hyvä tarkemmin avata Seurantakäsikirjassa. On kuitenkin hyvä, että uusia seurantamenetelmiä otetaan käyttöön, mutta epävarmuustekijät ja aineiston luotettavuus pitää muistaa tulosten tulokinnassa. Kannattaa myös huomata, että seurantaohjelman maininta: "Seuranta toteutetaan kansalaishavainnointina." kuulostaa varsin epäluotettavalta aineiston keruumenetelmältä (s. 43). Taasen seurantakäsikirjassa puhutaan "kansalaisseurantaverkostosta", joka kuulostaa järjestäytyneemmältä. Seurannan täytyy olla riittävän järjestäytyntä, että siihen voidaan luottaa. Ilmeisesti Kalajoen lukio on PSS ry:n kautta mukana tämän seurantaohjelman toteutuksessa.

UUSI LUONNONSUOJELUN SEURANTAOHJELMA

Uudesta luonnonsuojelun seurantaohjelmasta ei käy tällä hetkellä ilmi mahdollinen yhteistyö Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten kanssa esim. minkin ja supikoiran vähentämiseen liittyvässä tiedonkeruussa. Uskomme, että tämä on tärkein yhteistyötaho vieraspienpetojen osalta. Kalajoen alueella on paljon turkistarhatuotantoa, joten tarhakarkulaisia kyllä löytyy ja ne aiheuttavat haittaa luonnon eläimille. Vieraslajien pyyntiä olisi hyvä tehostaa linnuston kannalta. Jos myöhemmin ohjelmaan lisätään seurattavia kohteita, niin esim. Rahjan saaristo (Natura 2000 -alue) olisi hyvä olla mukana, koska se on tärkeä paikka linnuille.

KALAJOEN KUORMITTAVUUDEN SEURANTA

Kalajoen osalta ravinteiden, orgaanisen aineen ja kiintoainekuormituksen seuranta on velvoitetarkkailun osalta riittävää nykyisellään. Kalajoen ja sen rannikon osalta pohdittiin myös seurannan tarvetta eri haitta-aineiden osalta, mutta ryhmä ei nähnyt tarpeelliseksi seurannan

lisäämistä alueella. Tietävästi alueella ei ole sellaisia toimijoita, joiden toiminta aiheuttaisi erityisen suurta riskiä rannikon vesille tai Perämerelle. Kalajoella sijaitseva uusi keskusjätevedenpuhdistamo nähdään ainoaksi riskitekijäksi, mutta sen osalta uskotaan tarkkailun olevan riittävää.

Ylivieskassa 20.3.2020

Kalajoen vesienhoitoryhmä

Tapio Koistinaho
puheenjohtaja

Terhi Rahkonen
sihteeri